

Ji. Hlava

25TH JI. HLAVA INTERNATIONAL
DOCUMENTARY FILM FESTIVAL
26. ——— 31. OCTOBER 2021

PRESS KIT

Obsah

SOUTĚŽNÍ SEKCE.....	3
OPUS BONUM.....	3
ČESKÁ RADOST.....	6
FASCINACE.....	10
FASCINACE: Expmmntl.cz.....	12
KRÁTKÁ RADOST.....	15
SVĚDECTVÍ.....	17
NESOUTĚŽNÍ SEKCE.....	20
SOUHVĚZDÍ.....	20
ZVLÁŠTNÍ UVEDENÍ.....	23
SUSAN SONTAG: FILMOVÁNÍ JE VÝSADA.....	24
KONFERENCE FASCINACE: RUMUNSKO.....	26
FASCINACE: KOŘENY.....	28
PRŮHLEDNÁ BYTOST: KAROL PLICKA.....	30
ZKOUŠKA SIRÉN.....	33
REALITY TV.....	34
DOC ALLIANCE SELECTION.....	35
FAMU UVÁDÍ.....	37
DOKUMENT ČT.....	38
MY STREET FILMS.....	40
EMERGING PRODUCERS 2022.....	41
JI.HLAVA NEW VISIONS FORUM & MARKET.....	41
PARTNEŘI A SPONZOŘI 25. MFDF JI.HLAVA.....	42

SOUTĚŽNÍ SEKCE

OPUS BONUM

Opus Bonum vybírá pozoruhodný dokumentární film roku z různorodé kolekce reprezentující tendence světového dokumentu. Všechny filmy jsou podstatné, a tak festival nabízí další hru: jeden porotce vybere jeden film, dílo zářivé.

Čiary, Slovensko, 2021, Barbora Sliepková / světová premiéra

Černobílý snímek osciluje mezi intimními portréty zdánlivě náhodných protagonistů a společenskokritickou výpovědí o vlivu urbanistické transformace na osobní i komunitní život. Až neorealisticky stylizované záběry ukazují každodenní ruch současné Bratislavy, jejíž obyvatelé se musí kromě vlastních strastí vyrovnávat s neustálým šramotem městské výstavby, kolabující dopravou i rostoucími cenami bytů. Osobité obrazové kompozice a neurotická orchestrální hudba spoluvytvářejí audiovizuální báseň o realitě moderního městského života, v níž lze i malování čar na silnici vnímat jako filozofickou úvahu. „Byť sám doma je stále ještě velký luxus. Ale byť sám vo svetě, to je neznesiteľné. Keď si často sám, tak si v konečnom dôsledku povieš ‚asi to tak má byť‘.“

Síla, Česká republika, 2021, Martin Mareček / světová premiéra

Touha dosáhnout co největší fyzické síly i chvíle naprostého nedostatku sil duševních vymezují život filmového kritika Kamila Fily v době natáčení netypického časosběrného dokumentu. Nezbytný moment observace je v delším časovém období lomení snahami protagonisty uvést svůj život do souladu s nejbližšími lidmi, které ale pravidelně doprovází selhání. Výsledkem je portrét intelektuála na konci s rozumem, člověka, který naráží na meze racionalizace. Právě otevřenost, s níž Fila nechává nahlédnout do tenat svého soukromí, má terapeutický vliv nejen pro něj, ale i na diváka.

Betula Pendula, Německo, 2021, Lina Zacher, Thomas Wellner / světová premiéra

Ještě jako chlapec přišel Thomas o zrak. Zrakovou paměť si ale zachoval. Po mnoha letech se osobně i ve vzpomínkách vrací do míst svého dětství, jejichž tvary a barvy si stále živě vybavuje. Od popisu jednotlivých pokojů a nábytku postupuje hlouběji, k pocitům, touhám, nadějím a frustracím. V zároveň vizuální i taktilní eseji o schopnosti vnímat neviditelné detaily si při ohlížení za svým životem spolu s režisérkou Linou Zacher klade otázku, nakolik je identita člověka utvářena obrazy. Lze porozumět sobě a svému okolí a najít svou pozici ve společnosti bez toho, abychom viděli, kde se nacházíme?

Mluv dál, Estonsko, Jordánsko, 2021, Marta Pulk / světová premiéra

Na začátku první vlny pandemie koronaviru se 15 filmařů z různých zemí světa, kteří se poznali na masterclass Wenera Herzoga v peruánské džungli, rozhodlo zveřejnit číslo telefonní linky, na kterou mohli lidé anonymně nahrávat svá vyznání ze života v izolaci. I díky tomu vznikl emocemi nabitý dokument, který staví do kontrastu obrazy vylištěného prostředí tam venku se zvukovými výpověďmi odrážejícími široké spektrum pocitů z přebývání v dobrovolném vězení. Pobyt vevnitř totiž neznamená jen být zavřený mezi čtyřmi stěnami, ale také niternější uvědomování si sama sebe a vztahů k druhým.

Dopis Nikolovi, Belgie, 2021, Hara Kaminara / světová premiéra

Audiovizuální dopis nenarozenému dítěti tvoří intimní zpověď na pomezí osobního a společenského. V zoufalství a frustraci ze stavu světa se rodí svědectví o vykloubené době. Záchraná loď Aquarius, jejíž posádka pomáhá uprchlíkům uvízlým v rozbouraných vodách Středozemního moře, je prostorem imaginace postavené na humanistickém poselství fotografky příběhů lidského neštěstí. Existenciální chvění a schizofrenie prožitků, kde na jedné straně stojí čísla a statistiky mrtvých a přeživších, na straně druhé osobní příběhy uprchlíků. Počátek nového života tváří v tvář civilizaci čelící nejistotě a bezprecedentním obrazům zkázy.

Santelmo, Itálie, Filipíny, 2021, Liryc Dela Cruz / světová premiéra

Encyklopedie popisují oheň svatého Eliáše jako neškodný meteorologický jev způsobený silným statickým nábojem. Ve filipínské mytologii je „santelmo“ zbloudilá duše zesnulého člověka, která zatím nenašla klid. Podobně smír se světem marně hledají mladíci putující přírodou v této hypnotizující černobílé poémě, která svým kontemplativním tempem připomene tvorbu Lava Diaze. Tři mladí muži, jejichž bezcílnou pout' provází jen šumění listů, šelest trávy, cvrkot hmyzu a zpěv ptáků, mluví o lidech, kvůli nimž trpěli a kterým se plánují pomstít. V jejich osvobození jim ale brání vzpomínky, které zabít nemohou.

Poslední vůle, Francie, Jižní Korea, 2021, Wonwoo Kim / světová premiéra

Poslední vůle je jakousi verbální symbolickou bilancí za životem, ve které uvádíme své hmotné i nehmotné statky v soulad a předáváme své poselství následující generaci. Poetická poslední slova utváří osnovu filmu složeného ze čtyř segmentů, reflektujících různými způsoby život na pozadí nevyhnutelné konečnosti. Ať už je to dvojice mladých lidí procházející se po pařížském hřbitově, videoinstalace básnivým způsobem poukazující na projevy smrtelnosti všude kolem nás, z pozice hrobu snímaná rodina při provádění hřbitovních rituálů, nebo režisér snímku jako pasivní příjemce rozloučení se životem. "Když jsem si představoval svá poslední slova před smrtí, napsal jsem báseň. Báseň jsem rozdělil na čtyři části a použil jako názvy čtyř příběhů."

Dobré světlo, dobrý vzduch, Jižní Korea, 2020, IM Heung-soon / mezinárodní premiéra

Návrat domů, Egypt, 2021, Sara Shazli / mezinárodní premiéra

Autorka filmu se vlivem globální koronavirové pandemie vrací do svého rodiště potom, co strávila posledních deset let svého života v zahraničí. Každodenní rutinu tráví v lockdownu se svými rodiči – otcem, plným humoru, co bere vládní opatření s rezervou, a matkou, která se dobrovolně izoluje v pokoji, aby ostatní obyvatelé bytu nenakazila virem, který možná ani nemá. Sara Shazli sleduje městské dění za okny i domácí život okem kamery ze svého úhlu pohledu a zviditelňuje familiární situace s tragikomickým nadhledem. Izolace s rodiči jí přitom pomáhá znovuobjevit rodinné vazby a vztah k domovu.

YOON, Portugalsko, 2021, Pedro FigueiredoI Neto, Ricardo Falcão / mezinárodní premiéra

Yoon v jazyku senegalského etnika Wolofů znamená cestu. Ať už je tím myšlen úsek, který je třeba urazit, anebo samotný proces přesunu z jednoho místa na druhé. Právě na takovou cestu se vydává hlavní hrdina filmu Mbaye. Ve stále se opakujícím cyklu koupí v Portugalsku ojeté auto, naloží jej zbožím k prodeji i věcmi doručovanými druhým a vydá se na 4 500 kilometrů dlouhou jízdu do rodného Senegalu. Postmoderní cestovatel tráví nesmírně dlouhou a osamělou pout' starostmi, jestli vůbec do cíle dorazí, a nekonečným telefonováním s příbuznými i adresáty zásilek, které postupně na trase předává. "Film Yoon se zabývá obchodem s ojetými auty, životními strategiemi rutinérů a šedými zónami obchodu, který se odehrává mezi Portugalskem a Senegalem."

Pro mě jsi Ceaușescu, Rumunsko, 2021, Sebastian Mihăilescu / světová premiéra

Studenti středních i vysokých škol, učitel nebo gigolo se scházejí v nepoužívaném skladišti, z něhož se stává filmový ateliér. Budou přehrávat scény ze života někdejšího rumunského prezidenta Nicolaea Ceaușescua. Jeho boj proti fašismu, vstup do komunistické strany, uvěznění i soud. Čím intenzivněji se herci vžívají do svých rolí, tím víc o sobě prozrazují během pauz při natáčení. Společně s profilem komunistického vůdce jako mladého muže tak v experimentálním prostoru na pomezí fikce a dokumentu vzniká kolektivní portrét současné rumunské mládeže, jejích hodnotových priorit a vztahování se k historii.

Bez touhy skrývat se, Čína, Spojené státy, 2021, Rikun Zhu / světová premiéra

Snímek odhaluje běžné životy mladých lidí v Číně se všemi jejich romantickými problémy, nenaplněnými sny a existenciálními krizemi, propisujícími se do každodenních dialogů i rozhovorů s režisérem. Ústřední dvojice filmu se pokouší fungovat v otevřeném vztahu, který ovšem vyhovuje pouze jednomu z partnerů, zatímco druhý trpí a touží po rodinném životě. Naději představuje možnost emigrace do Ameriky, která se však postupně vzdaluje kvůli zhoršující se politické situaci. Observační kamera zachycuje i ty nejintimnější momenty a situuje diváka do pozice voyeura pozorujícího odhalená těla i duše. „V současné době se nezávislé čínské filmy uvádí málokdy. Velké filmové festivaly v západních zemích nevěnují žádnou pozornost filmům s nižším rozpočtem, protože vypadají méně uměle.“

Cesta za temným světlem, Mexiko, Vietnam, 2021, Eva Cadena, Tin Dirdamal / mezinárodní premiéra

Po zdrcujícím zjištění o osudu kamaráda, nyní zavřeného v psychiatrické léčebně, se režisér vydává se svou malou dcerou na 1 700 kilometrů dlouhou cestu vlakem ze severu na jih Vietnamu, doufaje, že po cestě znovunabude životní harmonie a najde odpovědi na své otázky. Skrze zvědavý narativ jeho dcery se exponují filozofické úvahy o životních cestách i osudy lidí přežívajících v oblastech stále trpících událostmi války ve Vietnamu. Doplnějí je záběry každodennosti i vysoce stylizované obrazy. Film nachází inspiraci v zen buddhismu i víře vietnamského kmene Ruc v prapůvodní, oheň provázející lidstvo. „Pokud na cestě potkáš Buddhu, zab jej.“

Když jsi tady se mnou, Itálie, 2021, Laura Viezzoli / světová premiéra

Svět ticha a temna. Svět nevyřčeného a neviděného. Svět, ve kterém jsou upoutáni hluchoněmi, slepí a hluchoslepí lidé celý svůj život. Svět, který je však zároveň plný fantazie, radosti a zjitřené citlivosti na okolní podněty, dotyky a vibrace. Ohromující síla dotyku a blízkosti pečujících je energizujícím elementem humanistického sdělení dokumentární sondy do světa osob s poruchami zraku a sluchu. Autorka trpělivě pozoruje život pacientů ve specifických existenčních podmínkách ústavu a otevírá porozumění rozmanitým možnostem komunikace a sdílení, ale také pochopení pro nasazení a naprosté vyčerpání pečujícího personálu.

ČESKÁ RADOST

Česká radost jako prestižní výběr českých dokumentů není jenom soutěží o nejlepší z českých filmů, ale je především oslavou rozmanitosti v objevování nových témat i v dobrodružství kinematografického rázu.

Milý tati, Česká republika, Slovensko, 2021, Diana Cam Van Nguyen / česká premiéra

Psaní dopisů jako terapie a snaha vyrovnat se s pocitem neporozumění a opuštěnosti představuje ústřední motiv autobiografického absolventského snímku. Dospělá Diana prochází dopisy, jež jí tatínek psal z vězení, když byla ještě malá. Vřelost a láskyplnost otcových slov kontrastuje s jeho činy po návratu domů, jež se nyní snaží autorka pochopit, a zároveň znovu navázat vztah s odcizeným rodičem. Neobvyklá technika propojující hraný film s rotoskopií, 2D a cut-out animací vytváří estetický prostor pro autentickou zповěď, v níž rezonuje zásadní otázka: Bylo by všechno v pořádku, kdybych se narodila jako kluk?

Jak jsem se stala partyzánkou, Česká republika, Slovensko, 2021, Vera Lacková / česká premiéra

Romský partyzán. Spojení vytěsněné na okraj historické paměti je výchozí souřadnicí autorčiny emancipační mise. Z putování po vzpomínkách na režisérčina praděda Jána Lacka vystupuje předivo témat a motivů. Oživlé příběhy romských partyzánů slovenského odboje jsou extrahovány do pojednání o romské identitě, kořenech evropského rasismu a mizejících stopách kulturní historické paměti. Partyzánský boj Very Lackové narovnáva kolektivní vědomí v rodné obci i na oslavách 75. výročí Slovenského národního povstání. Empatické momenty ve „filmovém odboji proti zapomnění“ střídají nečekané chvíle etnické grotesky i morální tragédie.

Očitý svědek, Česká republika, 2021, Jiří Havelka / světová premiéra

Inscenace Očitý svědek – zpracovávající pohnutou událost z června 1945, kdy bylo na návrší u Přerova zvaném Švédské šance zabito 265 karpatských Němců, Maďarů a Slováků, většinou žen a dětí – měla vzniknout jako projekt postavený na dokumentárních materiálech, který by se formálně inspiroval antickým divadlem. Tvůrce zajímala historická událost a zároveň fenomén „očitého svědectví“, a to na principu postavy, jež přichází na jeviště, aby sdělila, co se stalo v zákulisí (tak jsou konstruována antická dramata).

Lidi krve, Česká republika, 2021, Miroslav Bambušek / středoevropská premiéra

Sudety. Současnost. Vnuk zavražděného majitele továrny je najat jako mystický průvodce movitého starce po jeho vlastním osudu. Úsečně načrtnuté rysy přeludného putování pustou krajinou do minulosti odhalují kořeny lidské brutality. Motivy osobní morálky, historické viny za kolaboraci s nacisty a vykoupení skrze pomstu se rozpíjí ve fantasmagorické, halucinační férii, ukrutném reji odlidštěných figur, které žene k naplnění pomsta, chamtivost a chabá vidina vykoupení. Historická alegorie Lidi krve podle skutečné události se pohybuje na hraně dokumentární věčnosti a expresivní, surreálné dramatisace.

Bratrství, Česká republika, Itálie, 2021, Francesco Montagner / česká premiéra

Bosenští bratři Džabir, Usama a Uzejr se řídili pravidly stanovenými islámským saláfismem a jejich přísným otcem Ibrahimem. Radikální kazatel si nyní odpykává trest za účast v syrské válce a terorismus. Každý ze synů se tak sám rozhoduje, kudy bude pokračovat jeho cesta k dospělosti. Den za dnem po několik let zblízka sledujeme, jak zápasí se stádem ovcí, vnitřními pochybami i kulturním očekáváním. Archetypální příběh o dospívání a utváření mužské identity vystihuje náladu dnešní Evropy, kde se stále více lidí ztracených mezi tradicí a modernitou upíná k autoritativním figurám s jednoznačnými odpověďmi.

Náš očištec, Česká republika, 2021, Martin Ježek / světová premiéra

Kolektivní film, kinematografická performance, svým způsobem pocta básníku a knězi Jakubu Demlovi se pokouší zpřítomnit zážitek jednotlivých tvůrců na setkání s jeho texty ze souboru *Můj očištec*. Osciluje mezi spontánním, až surovým filmem a konceptuální performancí. „Heretická mše“ o čtyřech se vzájemně prostupujících částech v barvě (Klauzura, Pout', Domov, Hřbitov), které vymezují svět typicky demlovských motivů. Pátá část ve vysokém kontrastu černé a bílé je reakcí na iluzi barevného světa, hlasem ze záhrobí, jenž rámuje věčně absurdní lidskou snahu o nesmrtelnost.

Svéráz českého rybolovu, Česká republika, 2021, Ivana Pauerová Miloševič / česká premiéra

Každý rok se na 15 tisíc českých rybářů vydává do Norska, aby naplnilo svou touhu po lovu na moři. A taky zažilo okamžiky povětšinou mužské sounáležitosti, která se jako nezbytný cigaretový kouř obtáčí kolem chlapáckých řečí vedených nad plechovkami piva a nikdy nemá daleko do ponorkové nemoci. To je aspoň případ šestice kamarádů scházejících se v jedné jihlavské restauraci. Když se navíc mezi fjordy prohání legendární halibut, je o zápletku této dokumentární tragikomedie postaráno – nutková potřeba ulovit vytouženou rybu žene dopředu nejen šestici protagonistů, ale i samotný děj filmu.

Nebe, Česká republika, 2021, Tomáš Etzler / světová premiéra

Sedm let pracoval Tomáš Etzler jako zahraniční zpravodaj v Číně. Poznal zemi, která se obdivuhodně rychlým tempem rozvíjí, nechal se strhnout její energií a na chvíli uvěřil, že by modernita mohla přinést i politické změny. Zanedlouho mu došlo, že řada lidí bude dál tvrdě postihována a režim bude stále udržovat většinu národa v nesvobodě a nevědomí. Aniž by tuto tvář dnešní Číny opomíjel, rozhodl se Etzler ve svém osobně laděném dokumentu vyprávět příběh naděje. Na příkladu sirotčince pro handicapované děti ukazuje, že odpovědí na kolektivistickou brutalitu a bezohlednost může být vzájemná pomoc, tolerance a empatie.

Table doba není pro nás, Česká republika, 2021, Jan Látal / světová premiéra

Legendární písničkář Jan Nedvěd pro někoho představuje přežitý kýč, pro jiné hudební kult reprezentující dnes již mizející hodnoty. Dokumentární snímek sleduje každodenní život muzikanta v pokročilém věku, který se vydává na (možná) poslední turné, vzpomíná na své mládí, strávené v lůně přírody, a sklízí kritiku za účinkování na politických demonstracích. Rozhovory s Nedvědem o vášni k hudební tvorbě, mezilidských vztazích i podzimu života doplňují vyjádření blízkých osob, věrných fanoušků, dnešních mladých trampů i humorné polemiky současných hudebníků nekompromisně parodujících Nedvědovy písně.

HLASY PRO PREZIDENTA aneb Pokus o kontrarevoluci, Česká republika, 2021, Martin Kohout / mezinárodní premiéra

Martin Kohout se ve své provokativní mozaice názorů z různých stran politického spektra zamýšlí nad tím, kam se vytratily ideály listopadu 1989 a někdejší pocit pospolitosti. Postupující fragmentarizaci české společnosti se snaží pochopit skrze dvě nedávné události. Jak parlamentní volby v roce 2017, tak následná přímá volba prezidenta zviditelnily, že v tuzemsku dnes chybí shoda i na těch nejzákladnějších pojmech, jako jsou „svoboda“ nebo „demokracie“. Různí se zdroje obav, představy o budoucím směřování země i národní mýty, o něž se osobnosti kulturního a politického života i nespokojení voliči opírají.

Opouštěj Počátky, Česká republika, 2021, Linda Kallistová Jablonská / světová premiéra

Linda Kallistová Jablonská ve svém nejnovějším snímku sleduje, jak se za posledních deset let proměnily osudy tří dívek, které vyrůstaly ve výchovném ústavu v Počátkách, jejich sny o svobodě i realitu, které musejí čelit, ale i to, jak si samy představují vlastní budoucí rodinu. Pokračování časosběrného dokumentu o Adéle, Denise a Pavle zachycuje trnitou cestu k samostatnosti po odchodu z ústavu – vyrovnávání se s minulými křivdami, hledání práce, navazování nových vztahů, malé radosti i velká zklamání. Linda Kallistová Jablonská buduje nejen citlivý portrét trojice dívek odkázaných samých na sebe, ale zkoumá i vliv veřejných institucí na formování životních postojů mladých lidí.

Síla, Česká republika, 2021, Martin Mareček / světová premiéra

Touha dosáhnout co největší fyzické síly i chvíle naprostého nedostatku sil duševních vymezují život filmového kritika Kamila Fily v době natáčení netypického časosběrného dokumentu. Nezbytný moment observace je v delším časovém období lomeny snahami protagonisty uvést svůj život do souladu s nejbližšími lidmi, které ale pravidelně doprovází selhání. Výsledkem je portrét intelektuála na konci s rozumem, člověka, který naráží na meze racionalizace. Právě otevřenost, s níž Fila nechává nahlédnout do tenat svého soukromí, má terapeutický vliv nejen pro něj, ale i na diváka.

Očista, Slovensko, Česká republika, 2021, Zuzana Piussi / světová premiéra

Během poslední dekády lidé na Slovensku přestali důvěřovat soudům. Díky přístupu k uložené komunikaci podnikatele Mariana Kočnera, jenž byl vyšetřován v souvislosti s vraždou Jána Kuciaka a Marty Kušnírové, se v aplikaci Threema podařilo odhalit širokou síť korupčních vazeb ve státní správě i justici. Rozplést klubko nelitostné mašinérie, do níž jsou zataženi zkorumpovaní soudci, bohatí a vlivní podnikatelé v čele s Milanem Filou, mafiáni, politici i nevinní občané, však není vůbec jednoduché. Investigativní dokument Zuzany Piussi si v souvislosti s dlouhodobou justiční krizí v zemi klade podstatnou otázku, zda je očista soudního systému, který mnohokrát selhal, vůbec proveditelná.

Přípravy k filmu T, Česká republika, 2021, Milan Klepikov / světová premiéra

Milan Klepikov se ve filmu na pomezí experimentu a poetického dokumentu zabývá koncem světa, alespoň tedy tak, jak ho definoval básník Petr Král. Podle něj se totiž děti rodí do světa, který má svůj konec už za sebou. S cílem pochopit, jak se na tento koncept dívá samotná mladá generace, a zároveň zaznamenat konec kinematografie, jak jsme ji znali dodnes, vytváří Klepikov neuspořádaným lovem vizuálních i auditivních podkladů filmový skicář, jemuž vévodí útržky životů mladých aktérů, kteří mají konec světa již zdánlivě za sebou, ale i dlouhá léta budoucnosti před sebou.

Let viny, Česká republika, 2021, Tereza Tara / česká premiéra

Režisérka Tereza Tara v pětadvaceti onemocněla. Svou desetiletou cestu k uzdravení, která ji zavedla hluboko do minulosti i na okraj propasti, zachytila formou osobního a poetického videodeníku. S oslabenými ledvinami navštívila lékaře, odborníky na psychosomatiku i alternativního léčitele, který ji nabádá, aby se odevzdala do rukou božích. Stav párového orgánu začala postupně vnímat jako odraz nevybalancovaného vztahu k matce, partnerovi a vlastnímu tělu. Pochopila, že pokud chce najít lék na nemocné ledviny a začít žít lepší život, musí především lépe porozumět sobě samé.

Animot, Česká republika, 2021, Juliana Moska / česká premiéra

Experimentální dokument, natočený na záchraných stanicích v Praze a ve Vlašimi, se vzdává antropocentrického pohledu a sleduje svět pokornýma očima zraněných zvířat. Termín „animot“ si vypůjčuje od Jacquese Derridy. Zatímco francouzský filozof a dekonstruktivistický jím označuje vše živočišné a nelidské, snímek v intimních detailech poukazuje naopak na blízkost člověka zvířeti. Oba spojuje zranitelnost, bezmoc a smrtelnost.

Kinloss, Velká Británie, 2021, Alice Dousova / světová premiéra

300 metrů délky, 85 000 tun, 6 200 kontejnerů nákladu. Kinloss je jednou z největších lodí flotily tankerů dánské společnosti Maersk Line, která brázdí světové oceány a zajišťuje globální oběh zboží. Tuny oceli pohybující se mezi Pusanem a Čen-ženem zachytila autorka jako pustinu obývanou několika lidskými bytostmi i industriální monument chladné krásy a bezradnosti pokročilé fáze spotřebního kapitalismu. Fragmenty kajut, palub, motorů, masivních lan a dechberoucích průhledů do moře doplňují depersonalizovaná vyprávění kosmopolitní sestavy zaměstnanců největších světových dopravních korporací.

Jednotřídka, Česká republika, 2021, Petr Hátle / světová premiéra

Venezuelka Grecia, Vietnamka Linda a Ukrajinec Andrej jsou žáky inkluzivní školy META, jež podporuje začleňování mladých migrantů do české společnosti. Rodiny každého z nich přivedly do Česka jiné okolnosti a každý má jiné představy o vlastní budoucnosti. Zatímco osmnáctiletý ambiciózní boxer Andrej se chce co nejdříve osamostatnit a výtvarně nadaná Grecia by se ráda dostala na střední školu uměleckého zaměření, Linda se ve vztahu k vlastnímu vzdělávání a profesním uplatnění teprve hledá. Časosběrný dokument poutavě zachycuje důležitou etapu v životě mladých lidí, pro něž představuje překážku nejen jazyková bariéra, ale i dlouhodobý lockdown v důsledku koronavirové epidemie.

Al Amari, dočasný pobyt, Česká republika, Rumunsko, Palestina, 2021, Kristýna Kopřivová / světová premiéra

FASCINACE

Fascinace jsou velkou továrnou experimentální kinematografie, která film opřený o realitu zbavuje všeho, co jej tíží, a podstatným způsobem tak prohlubuje možnosti filmového vnímání.

Arnheim v Anaheimu, Maďarsko, 2021, 8 min., Péter Lichter / východoevropská premiéra

Obrys, Japonsko, 2021, 9 min., Yoshiki Nishimura / světová premiéra

Kongres, Kanada, 2020, 4 min., Kyath Battie / mezinárodní premiéra

Příběh vody, Itálie, 2021, 7 min., Virginia Eleuteri Serpieri / evropská premiéra

Zdi jako okna, okna jako zdi, Kypr, 2020, 3 min., Marios Lizides / mezinárodní premiéra

Třetí příroda, Nizozemsko, 2021, 15 min., Theus Zwakhals, Madelon Hooykaas / mezinárodní premiéra

Vražedný řetězec, Nový Zéland, 2021, 6 min., Brit Bunkley / světová premiéra

Oknem dovnitř a ven, Austrálie, 2021, 13 min., Richard Tuohy / evropská premiéra

FESTINA LENTE, Tunisko, Francie, 2021, 20 min., Baya Medhaffar / mezinárodní premiéra

Bouře, Brazílie, 2021, 7 min., Vado Vergara, Emiliano Cunha / mezinárodní premiéra

Triboro, Spojené státy, 2021, 7 min., Nathan Dorr / evropská premiéra

Ptáci, Kanada, 2021, 3 min., Madi Piller / evropská premiéra

Habitat3-1B-S3.06F, Nizozemsko, 2021, 7 min., Thomas Mohr / světová premiéra

Vzorní občané, Kanada, 2021, 6 min., Mike Hoolboom / světová premiéra

Mlátička, Jižní Korea, 2021, 4 min., Myun Yi / světová premiéra

ANTFILM, Brazílie, 2021, 2 min., Tetsuya Maruyama / světová premiéra

dopředu, dozadu, Kanada, 2020, 4 min., Mitchell Stafiej / mezinárodní premiéra

Ozáření, Mexiko, 2021, 3 min., Colectivo Los ingravidos / světová premiéra

Ve stopách Li Yuan-chia & Deliy Derbyshire, Nizozemsko, Velká Británie, 2020, 9 min., Theus Zwakhals, Madelon Hooykaas / mezinárodní premiéra

Maya ve 24, Spojené státy, 2021, 4 min., Lynne Sachs / mezinárodní premiéra

Bicykly v Pekingu, Francie, 2020, 4 min., Jean-Michel Rolland / evropská premiéra

Ostrov slunce, Brazílie, 2020, 11 min., Rodrigo Lima, Lucas Parente / mezinárodní premiéra

Lucina Annulata, Kanada, 2021, 4 min., Charlotte Clermont / evropská premiéra

Zakončení 2, Kanada, 2020, 4 min., Philip Hoffman, Isiah Medina / evropská premiéra

FASCINACE: Expmrntl.cz

Expmrntl.cz je soutěžní přehlídka nejnovějších českých experimentálních filmů, které se vztahují ke skutečnosti a neustávají v pátrání po nových výrazech jejího zpracování na filmový materiál a digitální formáty.

Modern Times, Česká republika, Francie, 2020, 18 min., Vladimír Turner / světová premiéra

Aktualizace Chaplinovy Moderní doby vyzdvihuje absurdní rozměr technologického pokroku. Lidstvo se díky němu nevyvíjí, ale naopak zakrňuje. Tuto skutečnost dokládají hoverboardy, jež nás zbavují nutnosti chodit, a my se díky protetickému podvozku stáváme částečně stroji. Identický interpretační klíč o sériovosti a monotónnosti moderního světa nabízí letecké pohledy sídliště identických domků na klíč. Strojově strukturovaná realita z nás dělá otroky.

Ultramarine, Česká republika, 2021, 6 min., Marina Hendrychová / světová premiéra

Audiovizuální báseň vypráví příběh skotské mytologické postavy selkie, vyhnané z hlubin oceánu na pevninu, z níž se touží vrátit zpět a opět splynout s mořskými vlnami. Juxtapozicí jednoduché 2D animace, digitálně generovaného 3D světa, ambientního zvukového podkresu a tajemného voiceoveru vzniká tísnivý zážitek s filozofickým přesahem, pojednávající o ztrátě identity a nemožnosti návratu k přírodě.

Alter, Česká republika, 2021, 6 min., Martin Dušek / světová premiéra

Nikdo nás tady nevidí, Česká republika, 2021, 4 min., Marie-Anna Šulc Hajšman / světová premiéra

Global Illumination, Česká republika, 2020, 6 min., Artur Magrot / světová premiéra

V době koronavirové pandemie se naše domovy proměnily v experimentální prostor. Stejně tak se umělecký ateliér stává myšlenkovou laboratoří, v níž tvůrce formuje a deformuje hmotu do abstraktních krystalických tvarů a amorfních struktur. Magrot svou diplomovou práci pojmenoval po algoritmu, který zajišťuje realistické osvětlení 3D prostoru v herní platformě Unreal Engine 4, s níž pracoval.

Chvála dialektiky, Česká republika, Španělsko, 2021, 6 min., Zbyněk Baladrán / světová premiéra

Volná adaptace povídkové knihy Bertolda Brechta Historiky o panu Keunerovi vznikla pro výstavu v San Sebastianu. Jednotlivé povídky mají podobu série experimentálních vtipů, které jsou zároveň společenskou alegorií. Na pomezí analogových a digitálních postupů, jednodušení a komplexnosti, světla a stínu či humoru a nepříjemného mrazení přináší zprávu o komunikačních problémech, nespravedlivém rozložení moci a násilí.

Courier's Rig, Slovensko, Česká republika, 2021, 7 min., Alexandra Selmeči / česká premiéra

Netradiční využití počítačového 3D modelování zvolili autoři krátkého animovaného filmu. Slouží jim totiž k prozkoumávání tvarů a textur různých předmětů v prostředí virtuální reality, kde oko pozorovatele může objekt nahlédnout z libovolného úhlu. Postmoderní sochařství tak prezentuje své výtvořky v různých konstelacích, rozložení na části nebo v jindy nežádoucích povětrnostních podmínkách.

Observatory.01, Česká republika, 2021, 11 min., Pavel Mrkus / světová premiéra

Do šíře vyvedená audiovizuální instalace je jakýmsi pomyslným „dialogem“ mezi vesmírnými tělesy naší sluneční soustavy, konkrétně Marsem, Merkurem a Venuší. Výsostně technologií určené obrazové a zvukové ztvárnění je dáváno do kontrastu s poetickou dikcí prostupující meziplanetární komunikací. Vesmír možná je pustým místem, ale právě ten pověstný lidský dotek z něj činí mnohem víc.

Botanical, Česká republika, 2021, 6 min., Anežka Horová / česká premiéra

Experimentální snímek kombinující umělé a živé a hrané a animované prozkoumává zvláštní svět planety Botanical, na které lidem rostou z uší prasata nebo velbloudi, ze zubů kaktusy a z nehtů fialky. Stvořila jej dětská fantazie, která má podobu magické horské krajiny. Představuje svobodný prostor, do něhož lze uniknout ze strohé a omezené reality, jež připomíná skleník v botanické zahradě.

Beautiful Solution, Česká republika, 2021, 8 min., Eliška Cílková / světová premiéra

Svidna, Česká republika, 2021, 20 min., Martin Klusák / evropská premiéra

Vzdušnou čarou, Česká republika, 7 min., Kryštof Pešek / světová premiéra

Krátký experimentální film Kryštofa Peška skládá geometrickou mozaiku každodenních momentek z důvěrně známého prostředí, jež působí konkrétně i abstraktně, dynamicky i staticky zároveň. Rozdělený obraz, vykreslení rozmanitých textur a okamžiky všednosti zachycené na syrový černobílý materiál vzbuzují dojem bezčasí i takřka hmatatelné prehlivosti.

Technologie sebedotýkání oka, Česká republika, 2021, 5 min., Lucie Rosenfeldová, Matěj Pavlík / světová premiéra

Film umělecké dvojice Lucie Rosenfeldové a Matěje Pavlíka se zabývá fenoménem fosfénu – neboli jevu, během nějž se při tlaku na oči v našem vidění objevují různobarevné světelné mžitky. Na základě tohoto pozoruhodného jevu, jemuž se často říká vnitřní zrak a jenž fascinuje filozofy, lékaře i vědce již od starověku, autoři ve svém černobílém imaginativním snímku odhalují, jak moc je lidské vnímání ovlivněno sociálními, kulturními i ideologickými faktory.

Zahrada, Česká republika, 4 min, Klára Nováková / světová premiéra

iris spelunca, Česká republika, 2021, 3 min., Katarina Kadrijević / světová premiéra

Klid a teplo uvnitř duhové jeskyně, v níž dohořívají plameny, jsou protipólem zimní lesní krajiny, kterou vidíme v dáli. Právě v ní se zjevují kmen stromu i černý stín, putující zasněženým prostorem. Díky němu se jeskynní otvor stává čočkou, jež transformuje naše vnímání klidu a pohybu, dutiny a otvoru, oka a obrazu, pozorovatele a pozorovaného.

Chemobrionics, Česká republika, 2021, 5 min., Jitka Cejkova / světová premiéra

Chemobrionics představují novou multidisciplinární vědní oblast zabývající se vlastnostmi anorganických látek na základě podobnosti s chováním živých buněk. Snímek sestává ze záznamů pohybu, růstu a množení umělých látek, které vytvářejí komplexní barevné struktury, jež doplňují citace z naučné literatury i prózy. Vizuální báseň propojuje umění s vědou a odhaluje estetičnost přírody čočkou mikroskopu.

Dějiny plátěného filmu, Česká republika, 2021, 6 min., Lea Petříková / světová premiéra

A co když?, Česká republika, 2021, 8 min., Gabriela Palijová / světová premiéra

Tichý zabiják (Z letošního konce světa), Česká republika, 2021, 25 min., Martin Ježek / světová premiéra

KRÁTKÁ RADOST

Krátká radost nabízí výběr nejlepších světových krátkých filmů – svrchovaných děl, která prozkoumávají na malém a ještě menším prostoru možnosti a sílu dokumentu.

Vyberte nejlepší krátký film – porota jste vy! Sledujte nominované filmy zdarma na DAFilms od 12. října a rozhodněte o vítězi Ceny diváků. Hlasování končí 24. října o půlnoci. Vítězný film získá online distribuci a propagaci filmu v hodnotě 3.000 EUR, všichni hlasující budou zařazeni do slosování o festivalové ceny.

Fragmenty pro Céline, Brazílie, 2021, 6 min., Nikolas Candido / světová premiéra

Povinné školení, Velká Británie, 2021, 10 min., Patrick Tarrant / světová premiéra

I když mi nerozumíte, Jižní Korea, Velká Británie, 2021, 11 min., Ji-Yoon Park / mezinárodní premiéra

Zpráva od Mukalapa, Nizozemsko, Jihoafrická republika, 2021, 15 min., Judith Westerveld / evropská premiéra

Otevřená hora, Kolumbie, Portugalsko, 2021, 26 min., Maria Rojas Arias / evropská premiéra

Okouzlení, Itálie, 2021, 25 min., Chiara Caterina / mezinárodní premiéra

Tabu menstruace, Japonsko, Rakousko, 2021, 15 min., Sybilla Patrizia / evropská premiéra

Každý den neděle, Španělsko, 2021, 15 min., Alberto Dexeus / světová premiéra

Nevěra se ti vyplatí, Finsko, 2021, 11 min., Catarina Diehl / světová premiéra

Rok v exilu, Turecko, Sýrie, 2020, 19 min., Malaz Usta / evropská premiéra

Nulla, Rakousko, Německo, 2021, 16 min., Jan Soldat / světová premiéra

Planktonium, Nizozemsko, 2021, 15 min., Jan van IJken / světová premiéra

Jak to mám ráda, Pákistán, 2021, 19 min., Nida Mehboob / světová premiéra

Voda, vítr, prach, chléb, Írán, 2021, 25 min., Mahdi Zamanpour Kiasari / světová premiéra

Lamačky kamene, Argentina, 2021, 17 min., Azul Aizenberg / mezinárodní premiéra

Nezapomeň mě políbit, až se probudíš, Argentina, 2021, 24 min., Estefanía Clotti / světová premiéra

Milá maminko, Maďarsko, 2020, 15 min., Faizan Ali / mezinárodní premiéra

Papanin, Ázerbájdžán, 2021, 21 min., Turkan Huseynova / evropská premiéra

Otřesy, Kuba, Kanada, 2020, 14 min., Nisha Platzer / evropská premiéra

Pagirnis, Nizozemsko, Litva, 2021, 22 min., Anastasija Pirozenko / světová premiéra

Hypermigrace, Belgie, 2021, 15 min., Mladen Bundalo / světová premiéra

Sociální vražda, Česká republika, 2021, 7 min., Averklub kol. / světová premiéra

un/Hook, Itálie, 2021, 18 min., Antonio Di Biase, Davide Perego / světová premiéra

Matčina zem, Filipíny, 19 min., Jane Mariane Biyo, Katya Marie Corazon Puertollano, Myra Angeline Soriaso / světová premiéra

Interference, Chile, 2020, 12 min., Juan Carlos Soto Martínez / evropská premiéra

SVĚDECTVÍ

Svědectví je výběrem filmů, které z různých stran zachycují situaci světa, a jakkoli by se mohlo zdát, že mezi nimi není žádná spojnice, v kontextu světové i české dokumentární tvorby jsou všechny z mnoha důvodů neopomenutelné.

1970, Polsko, 2021, Tomasz Wolski / česká premiéra

V prosinci roku 1970 vypukly v komunistickém Polsku nepokoje jako reakce na náhlé zdražení masa a základních surovin. Odezva vládnoucí garnitury na dělnické stávky, demonstrace a protesty byla tvrdá. Filmová rekonstrukce by mohla být strhujícím hraným dramatem, ovšem režisér zobrazuje tehdejší události pomocí animovaných loutek a archivních audiovizuálních záznamů. Ústřední linii snímku tvoří záznamy telefonických hovorů svérázných pohlavárů, jejichž konverzace stojí na pomezí absurdního dramatu a černé grotesky. Z otázek, kdo je tehdy nahrával a proč je naopak bouřící se dav němý, však přesto mrazí.

Gorbačov. Ráj., Česká republika, Lotyšsko 2020, Vitaly Mansky / česká premiéra

Pro některé ničitel sovětské říše, vlastizrádce, ikonoklast. Pro mnohé mírotvůrce, věrozvěst, hybatel globálního světa. Portrét duchovního otce perestrojky a glasnosti Michaila Sergejeviče Gorbačova je intimním zápasem dvou osobností: stárnoucí, stále vitální legendy ruské politiky a kritického tvůrce, tazatele, filozofa. Oba nabízejí vlastní verzi porozumění klíčovému momentům konce socialismu v Rusku. Vitalij Manský skládá mozaiku kontemplativních momentů a diskusí prodchnutých zpěvem a poezií. Dokumentární epitaf chřadnoucího státníka kontrastující s chaosem současného putinovského Ruska. Rekviem se zurčícím pramenem rajské hudby vzpomínek na dětství.

Všechno vidět, všude, Spojené státy, 2021, Theo Anthony / česká premiéra

Mnohovrstevnatá dokumentární odysea zkoumající možnosti vidění a pozorování ve společnosti, která na vše dohlíží a zároveň je sama pod dohledem. Snímek uvádí diváka do největší americké firmy vyrábějící policejní bodycams a tasery, představuje historii vývoje audiovizuálních záznamových zařízení i zbraní a nahlíží debaty baltimorských občanů o možnostech snížení kriminality pomocí monitoringu z ptačí perspektivy. Je objektivnější lidské oko, nebo čočka kamery? Film osciluje na hranici investigativní žurnalistiky a filosofické videoeseje a odhaluje limity svobody individua v době neustálého dohledu.

Tmavě červený les, Čína, 2020, Jin Huaqing / česká premiéra

Jednou za rok se na tibetské náhorní plošině v provincii S'-čchuan sejde deset tisíc buddhistických mnišek, aby zde v extrémních podmínkách hledaly osvícení. V klášteře Yarchen si staví malé dřevěné boudy, připomínající rakve, ve kterých tráví sto nejchladnějších dní v roce. Místo vyprávění osobních příběhů sledujeme chod kláštera a každodenní rituály. V souladu s majestátní krajinou se zde přetavuje tělesné v duchovní, individuální v kolektivní. Tisíce žen v rudých róbách se stávají lesem, který navzdor totalitě vyrůstá na Střeše světa.

Jak zničit mrak, Finsko, Dánsko, 2021, Tuija Halttunen / česká premiéra

Hannele Korhonen, ambiciózní finská meteoroložka, celý život zkoumá mraky. Jejich chemickou, fyzikální i metafyzickou esenci. Kvůli omezením financování vlastního výzkumu se rozhodne přijmout faustovskou výzvu bohatého šejka ze Spojených arabských emirátů a přihlásit se do vědeckého tendru. Výzkum vzniku umělého deště ve vyprahlé pouštní zemi je provázen řadou morálních dilemat. Ambientní, křehký film o mracích, kulturních zvyklostech a pokušení environmentálního inženýrství. Fragmenty zkázy zabalené do meditativního plynutí obrazů aerosolu.

Válka a mír, Itálie, Švýcarsko, 2020, Massimo D'Anolfi, Martina Parenti / česká premiéra

Od nitrátových filmových kopií, na něž průkopníci kinematografie zaznamenali italskou invazi do Libye v roce 1911, po záběry současných válečných konfliktů pořízené chytrými telefony náhodných kolemjdoucích. Podstatnou část naší vizuální paměti posledních sta let tvoří obrazy války. Dokumentární epopěj War and Peace ve čtyřech kapitolách investigativním způsobem zkoumá vznik, archivaci i společenský význam filmů zachycujících válčení v různých časech a místech. Estetika a technologie se mění, pořád ale platí, že film ve válce není jen neutrálním svědkem, ale také jednou z mocných zbraní.

Rastorgujev, Rusko, Norsko, 2021, Evgeniya Ostanina / česká premiéra

30. července 2018 byl ve Středoafričské republice zabit ruský dokumentarista Alexandr Rastorgujev – oceňovaný filmař, jenž proslul zaváděním inovativních dokumentárních postupů, inspirovaných digitálními technologiemi, experimentálními formáty a internetovou komunikací. Evgenii Ostanin se pomocí přímé řeči, úryvků z jeho známých i opomíjených děl a zachycení režiséra při práci podařilo poskládat sugestivní portrét muže, jenž po sobě zanechal nesmazatelnou stopu nejen v ruské kinematografii, a zároveň otevřít témata, která byla pro Rastorgujeva klíčová – o smyslu umění, o vlasti, o utrpení, a především o pravdě.

Gig ekonomika na vzestupu, Kanada, 2021, Shannon Walsh / česká premiéra

Původ druhů, Japonsko, Spojené státy, 2021, Abigail Child / evropská premiéra

Houba mluví, Švýcarsko, 2021, Marion Neumann / česká premiéra

Houby tady pravděpodobně budou ještě dávno poté, co lidstvo vyhyne. Právě nezdolnost tohoto živočišného druhu i jeho další, stále ne plně prozkoumané, kvality udávají tón nezvyklému přírodopisnému dokumentu. Promlouvají v něm vědci různého zaměření, milovníci hub i jejich neúnavní propagátoři. Jedno mají společné. Ať už je to při toulkách lesem, v laboratoři, nebo při prezentaci před veřejností, nepřestávají být fascinováni schopností hub přežít v nehostinném prostředí, vnímat a komunikovat prostřednictvím systému podhoubí nebo likvidovat škodlivé látky tím, že je rozloží a postupně požírou.

Africká apokalypsa, Velká Británie, 2020, Rob Lemkin / česká premiéra

Každý má právo, Norsko, 2021, Thomas A. Østbye / mezinárodní premiéra

Jiskra, Švýcarsko, Francie, Itálie, 2021, Antoine Harari, Valeria Mazzucchi / východoevropská premiéra

Baldachýn, Německo, 2021, Anna Caroline Arndt / světová premiéra

Z divokého moře, Dánsko, 2021, Robin Petré / česká premiéra

V nekonečný a stále se zrychlující cyklus se mění snahy zachraňovat mořské tvory, kteří jsou v důsledku lidských zásahů zraňováni a vyvrhováni na břeh. Sérii fatálních příčin a následků, kdy člověk je původcem i řešitelem nesnází a zvíře jeho obětí, nám předestírá reflexivně pojatý dokument. Ať už jsou to členové organizace pečující o zraněné tuleně, lidé omývajících naftou potřísněné labutě, nebo vědci pitvající loďmi zmrzačeného delfína, všechny prostupuje vědomí, že s klimatickou změnou a intenzivním vytěžováním moří bude těchto případů přibývat s nevyzpytatelnou periodicitou.

Spojení, Itálie, 2021, Andrea Dalpian / mezinárodní premiéra

Dokumentární film, který se obejde beze slov, hudebního doprovodu a většinou i bez lidské přítomnosti. Na začátku sledujeme v detailu vlčce, které lidé našli opuštěné v lese a jež nyní autem převážejí do záchranné stanice. V čiré observaci se nám pak odvíjí rozvolněný příběh dvou takovýchto vlků při vynuceném pobytu v zajetí až po jejich opětovné vypuštění do přírody. Strukturu filmu udávají jen měnící se denní doby a roční období. Vše ostatní se otevírá divákově interpretaci zvířecího chování, především při jeho interakci s jinými reprezentanty vlastního druhu a známým i neznámým prostředím.

Světy, Belgie, 2021, Nina de Vroome / světová premiéra

Informativní a hravá přírodopisná esej začíná zrozením. Zrozením včely. Následně zblízka a zvědavě sleduje celý její životní cyklus, do něhož stále markantněji zasahuje člověk. Právě pro něj může být inspirací organizace včelích společenství a respektující způsob, jakým hmyz zabydluje své teritorium. Film, postupující od včelí larvy ke globálním problémům, na nichž závisí budoucnost planety, proplétá příběhy dvou živočišných druhů, které si navenek nemohou být vzdálenější. Ve skutečnosti je od počátku civilizace pojí křehké pouto, jehož porušení může mít devastující důsledky pro včely i lidi.

Stingl – Malý velký Okima, Česká republika, 2021, Steve Lichtag / světová premiéra

NESOUTĚŽNÍ SEKCE

SOUHVĚZDÍ

Sekce Souhvězdí představí filmy, které v posledním roce zazářily na světové dokumentární scéně.

The Sailor, Slovensko, 2021, Lucia Kašová / česká premiéra

Pochází z Británie, ale velkou část života prožil na opuštěných karibských ostrovech, kde nežijí lidé, jenom zvířata. Paul Earling Johnson se jako námořník už narodil. Moře mu bylo školou, domovem i útočištěm před šílenstvím moderního světa. Sám přeplul Atlantský oceán. Pak začal stavět lodě. Ač je otcem nejméně tří dětí, rodinný život jej nikdy nenaplňoval. Dnes je mu přes osmdesát a usadil se na ostrově Carriacou. Zůstal sám. Bez energie, ale ne bez touhy po dobrodružství. Portrét pábitele, který všechny opustil, aby našel svobodu, plyne v pokojném rytmu lodi houpaní se na mořských vlnách. „Stretla som ľudí, ktorí s morom komunikujú a žijú. Nazývajú sa ‚morskí cigáni‘. Na ich plavidlách nie sú vlajky ich rodných krajín, pretože ich národnosťou, náboženstvom i domovom je more.“

Krajiny odboje, Srbsko, Německo, Francie, 2021, Marta Popivoda / východoevropská premiéra

První světová válka proměnila mnoho evropských zemí v blátivou pustinu. Na polích s hroby mrtvých vojáků ale rozkvetl vlčí mák. Symbol dne válečných veteránů uvozuje i vyprávění sedmadevadesátileté Soni Vujanović. Rodačka z bývalé Jugoslávie byla od mládí politicky aktivní, jako jedna z prvních žen se přidala k srbskému protinacistickému odboji a přežila Osvětim. Teď se obává nástupu nového fašismu. Její vzpomínky na neobyčejný životní příběh jsou dlouhými detailními záběry vpisovány do krajiny a textur vytvořených člověkem nebo přírodou. Film o rezistenci lidí, míst, věcí i myšlenek neortodoxním způsobem přemostuje minulost a současnost, osobní a politické.

Filmařův dům, Velká Británie, 2020, Marc Isaacs / česká premiéra

Na začátku filmu se režisér od producentky dozví, že jeho příští snímek by měl být ideálně o zločinu a sexu, protože o tato témata je u zadavatelů největší zájem. Ze vzdoru se proto rozhodne minimalizovat náklady a začne ve svém domě natáčet s aktéry, kteří do něj přirozeně vstoupí: s dvojicí stavebních dělníků opravujících na zahradě plot, kolumbijskou uklízečkou, pákistánskou sousedkou a bezdomovcem původem ze Slovenska. Jelikož jejich akce do jisté míry inscenuje, odvíjí se tak před našima očima pozoruhodný pomalý sitcom, kde nejtěžší zkouškou prochází element soužití. "Filmařův dům se zrodil z narůstajícího pocitu frustrace ze stavu prostředí dokumentárního filmu a z osobního odhodlání udržet si ve vlastní filmové tvorbě nezávislé myšlení."

Návrat do Remeše, Francie, 2021, Jean-Gabriel Périot / česká premiéra

Filmová adaptace memoáru Didiera Eribona propojuje osobní výpovědi se sociologickou analýzou historie pracující třídy ve Francii 20. století. V prvním dějství vypravěčka sdílí příběh své rodiny, prožívající veškeré ekonomické a politické změny z pozice dělníků, reprezentujících pouze zlomek této široké společenské vrstvy. Druhé dějství představuje zamyšlení nad mechanismy, kvůli nimž se vytrácí touha po ekonomické rovnosti a nahrazují ji ideje extrémní pravice. Kontemplativní voiceover ilustrují archivní záběry a úryvky z filmů a dobových materiálů, díky nimž se historie navrácí do přítomnosti.

Jane očima Charlotte, Francie, 2021, Charlotte Gainsbourg / mezinárodní premiéra

Režijní debut Charlotte Gainsbourg představuje dokumentární portrét její slavné matky, britské herečky, modelky a zpěvačky Jane Birkin žijící se Francií. Kamera provází dceru s matkou po koncertních síních, místech se silnou emocionální hodnotou i každodenních povinnostech, a pomocí intimních rozhovorů odhaluje rodinnou historii, důvěrné vzpomínky i zákulisí umělecké tvorby zesnulého otce a manžela Serge Gainsbourga. Témata, jako je mateřství, kult krásy, alkoholismus nebo vystupování ze stínu svých rodičů jsou podrobena důkladné analýze v citlivých a otevřených rozhovorech obou protagonistek.

Muž s kamerou, Nizozemsko, 2021, Guido Hendriks / česká premiéra

Minimalistický dokument si zakládá na jednoduché nesignalizované konfrontaci lidí s objektivem. Režisér filmu se vydal s kamerou na rameni do holandského vnitrozemí se záměrem bez jakéhokoli zdůvodňování vystavovat spoluobčany pohledu záznamového zařízení. Výsledné dílo můžeme číst jako sociologický experiment. Ale také jako další ilustraci efektu pozorovaného v dokumentu – lidé se před kamerou přestávají chovat přirozeně a mají sklony pózovat. Hlavně ale jde o brilantní ukázkou práce s „kreativními omezeními“, jak nám ji dříve už předvedl třeba Lars von Trier ve spolupráci s Jørgenem Lethem.

Kráva, Velká Británie, 2019, Andrea Arnold / česká premiéra

Protagonistkou zemitého mateřského dramatu Andrey Arnold je černobílá holštýnská dojnice Luma. V průběhu několika let sledujeme její neveselý život na jedné britské mléčné farmě. Pohotově snímání z bezprostřední blízkosti empaticky zohledňuje myšlení a cítění zvířat, která byla člověkem redukována na stroje rodící telata a produkující mléko. Vysilující cyklus brutálních zásahů do tělesné integrity jen párkrát přeruší lyrické okamžiky zklidnění. Právě během nich můžeme společně s krávami, hledícími na hvězdnou oblohu, snít o světě, v němž nebude krutost k živým tvorům stejně samozřejmá.

Z míst, kde stáli, Francie, Německo, 2021, Christophe Cognet / česká premiéra

Christoph Cognet se ve své dokumentární detektivní práci vrací k mapování umělecké a fotografické reflexe života v koncentračních táborech pohledem samotných vězňů. Tajně pořízené dokumentární fotografie tvoří unikátní svědectví vyprchávající historické paměti, ale také fascinující předmět průzkumu na poli vizuální antropologie. Rekonstrukce dobových a současných pohledů na rozmanitá místa táborů v Ravensbrücku, Dachau nebo Osvětimi rozehrává symfonii lidských osudů a symbolů temné kapitoly evropských dějin. Masové hroby, plynové komory a totální humanitární tragédie jako součást archeologie mediálních stop.

Film z balkónu, Polsko, 2021, Paweł Łoziński / česká premiéra

Uživatelé, Spojené státy, Mexiko, 2021, Natalia Almada / evropská premiéra

Beatrix, Rakousko, 2021, Milena Czernovsky / východoevropská premiéra

Beatrix je sama doma. Po většinu času. V domě, který jí nepatří. Který jen dočasně obývá. Víc se toho o hlavní aktérce filmu ani okolnostech jejího pobytu nedozvíme. Situačně laděný snímek, pracující s herci a prvky inscenace, se právě díky omezenému množství informací, kterých se divákovi dostává, ve výsledku stává svébytnou existenciální studií. Do popředí vystupují momenty plynutí času, bezúčelného setrvávání v okamžiku. Navíc kamera, permanentně zaměřená na hlavní představitelku filmu, nám zprostředkovává její v prostoru zachycovanou tělesnost zároveň jako blízkost i jako něco cizího.

Záchrana, Spojené státy, Thajsko, 2021, Elizabeth Chai Vasarhelyi, Jimmy Chin / východoevropská premiéra

cnfnmnt e/scp(i)sm, Kanada, 2020, Denis Côté / česká premiéra

Když jsme šikanovali, Spojené státy, Německo, 2021, Jay Rosenblatt / česká premiéra

Tísňivé vzpomínky ze školního kolektivu jsou často spojeny se zkušenostmi s šikanou. Podvědomý mocenský akt se v hravé, přesto závažné miniatuře Jaye Rosenblatta stává objektem hlubinného zkoumání pocitů viny a zodpovědnosti. Autor se vrací po padesáti letech na svou základní školu v Brooklynu, ke svým spolužákům i třídní učitelce, aby diagnostikoval kořeny vlastních sklonů k šikanování. Instruktažní školní filmy, animované koláže i konfrontace s ostatními spoluviníky mu pomáhají rozplést předivo viny, hněvu a frustrace. Racionalizace a psychoanalytická rekonstrukce jako cesta ke křehkému dokumentárnímu vykoupení.

Delphininy modlitby, Belgie, 2021, François Rapaille / česká premiéra

Schovaná, Francie, 2020, Jafar Panahi / česká premiéra

Noc v opeře, Francie, 2020, Sergei Loznitsa / česká premiéra

Ted K, Spojené státy, 2021, Tony Stone / východoevropská premiéra

Někdejší univerzitní profesor matematiky se izoluje od civilizace ve své chatě uprostřed rozsáhlých lesů americké Montany. Pozoruje zásah člověka do přírody a destrukční potenciál moderních technologií na životní prostředí. Postupná radikalizace společensky vyloučeného podivína vede ke zrodu ekoteristy známého jako Unabomber. Hraný životopisný snímek čerpá z deníkových záznamů a filozofujících manifestů Theodora Kaczynského a pomocí montáže vizuálních metafor a snových sekvencí s úryvky z klasické i populární hudby vytváří úvahu o násilí jednotlivce vůči společnosti a společnosti vůči přírodě.

Noc nevědomosti, Indie, Francie, 2021, Payal Kapadia / středoevropská premiéra

Alef, Spojené státy, Chorvatsko, Katar, 2021, Iva Radivojevic / česká premiéra

Aleph. Alfa. Transcendující počátek abecedy, života, univerza. Dech, vzduch, počátek všeho. Fiktivní postavy i skutečné osobnosti jsou průvodci magického putování mezi kontinenty, zeměmi a příběhy, které spojuje mikrokosmos autorského světa spisovatele Jorgeho Luise Borgese v reimaginaci režisérky Ivy Radivojević. „Dívka bez citů“ nás uvádí do rozmanitých světů a lokací, od Buenos Aires přes Alžírsko, Indii, Nepál až po Arktidu. Do míst, která jsou propojena tušenými významy mystických fragmentů nápaditého filmového díla, pulzujícího úniky a fascinací. Do míst prodchnutých příběhy, písněmi a zvyky beduinů, umělců, lesbiček i jeptišek.

ZVLÁŠTNÍ UVEDENÍ

Výjimečné kinematografické události, které nezaměnitelným stylem provázejí hlubokou a kritickou reflexí záhybů žitého světa.

That which is to come is just a promise, Itálie, Nizozemsko, Nový Zéland, 2019, Roberto M. Luca Taroni / východoevropská premiéra

Větší než my, Francie, 2021, Flore Vasseur / východoevropská premiéra

SUSAN SONTAG: FILMOVÁNÍ JE VÝSADA

Susan Sontag (1933–2004) byla vlivná americká esejistka, publicistka, romanopiskyně, režisérka, obhájkyně lidských práv a ženské emancipace. Její všestranné aktivity jsou dodnes úctyhodnou charakteristikou této veskrze renesanční ženy moderních dějin.

Poprvé na sebe výrazně upozornila v roce 1964 díky textu Poznámky o fenoménu camp. V českém překladu vyšly její esejistické knihy O fotografii, Ve znamení Saturna či S bolestí druhých před očima nebo román Vulkán. Zájem o film se nicméně prolíná celým jejím dílem. Její kompletní filmovou tvorbou představí letošní sekce Susan Sontag: Filmování je výsada.

Bratr Carl, Švédsko, 1971, Susan Sontag

Dva páry prožívají kritické období. Karen a Peter mají šestiletou němou schizofrenní holčičku Annu. Jejich vztah je chladný a nepřátelský. Léna a Martin jsou pět let rozvedení. Léna je známá herečka a Martin umělecký ředitel baletního souboru a žije na ostrově s přítelem Karlem. Léna s Karen se vydají je navštívit. Sontag dostala svou druhou, severskou šanci a rozhodla se navíc natočit celý film ve švédštině. Považovala ho za velkou zkoušku vlastní imaginace, přičemž ho srovnávala s posledním filmem Carla Theodora Dreyera nebo s filmy Jeana-Marie Strauba. Po skončení natáčení ale uznala, že tento pokus nevyšel...

Duet pro kanibaly, Švédsko, 1969, Susan Sontag

„Co je to partnerský vztah? Je to vztah mezi dvěma lidmi, nebo je to vztah mezi více páry? Kde je jeho formální a psychologický základ? Ve filmu Dvojpěv pro kanibaly jde o dva mladé lidi, kteří jsou psychologicky vzato pozření starším manželským párem. Možná je to sadomasochistický vztah... Krutý a zároveň soucitný...“ Na pozadí tématu života v politickém exilu se odehrává psychologický příběh o vztahu dvou párů. Mladý Tomas přijme práci u exulanta dr. Bauera a je postupně vtahován do nejasné hry. První verze scénáře byla napsána ve Stockholmu v srpnu 1968. V květnu 1969 byl již snímek uveden v rámci festivalu v Cannes. Nejdříve vznikly dialogy a vizuální stránka filmu. Ve druhé verzi scénáře ze září 1968 je již také popis dekorací. V říjnu a listopadu se natáčelo šest týdnů ve Stockholmu. V únoru až v březnu 1969 probíhal střih. I přes vypuštění některých scén se Sontag podařilo postihnout psychologické rozpoložení postav, jak bylo jejím záměrem.

Prohlídka bez průvodce, Itálie, 1993, Susan Sontag

Benátky jsou turisticky vyhledávané místo, které samotní Italové navštěvují, jako by bylo v jiné zemi. Cizinci do něj přijíždějí s obdivem, úzkostí či nedočkavostí, které si každý přináší uvnitř. Všichni ale sdílejí stejnou touhu být v Benátkách, moci říct: „Byl jsem tam.“ Režisérka se inspirovala vlastním textem „Io, Eccetera“ a jde bezpochyby o její nejintimnější film. Možná lépe řečeno je to velmi osobní a subjektivní dílo. Ačkoliv sledujeme benátský pobyt jednoho páru, není vůbec jasné, zda jde o film hraný, dokumentární, nebo je to jen esej. Není samozřejmě podstatné, kam snímek zařadíme. Je poměrně zřejmé, že sledujeme návštěvu Benátek, kde nám průvodce dělá Susan Sontag. Strukturou se film podobá tanečnímu vystoupení, rytmus je vlastně choreografie hereckých výstupů, vnitřního hlasu a záběrů na starobylé město. Pod povrchem cítíme – obdobně jako například u M. Duras – řadu velmi osobních témat a možná převažují úvahy o vnitřním exilu.

Zaslíbená země, Francie, Polsko, 1974, Susan Sontag

Pořád se s někým dohaduji ohledně označení dokumentární film. Vadí mi, že když mluvíme o jiných než hraných filmech, jsou ostatní označení značně omezující. Ten výraz „dokumentární“ evokuje, že má jít o nějaký dokument. Ale film je přece mnohem víc než to. Jediný samostatný výrazně dokumentární film Susan Sontag je její portrét Izraele. Po dobu pěti týdnů patnáct hodin denně natáčela s utkvělou myšlenkou vytvořit upřímný film. Fascinovala ji skutečnost, že se události (a tedy scény z jejího filmu) odehrávaly před kamerou v reálném čase a bez přípravy. Najednou její práce režisérky nespočívala v písemné přípravě předem, ale musela se ex post vyrovnat s událostmi, které nemohla předvídat. Výsledkem jejího hledání rytmu a struktury je myšlenka – nesnažit se zachytit události, ale podmínky a okolnosti, za nichž se odehrávají.

Čekání na Godota... v Sarajevu, Francie, 1993, Susan Sontag, Nicole Stéphane

Léto 1993. Byla jsem v Sarajevu. Byl to můj druhý pobyt zde během války. K mému překvapení se tu zjevila Nicole, přijel s ní kameraman a zvukař. Chtěla tu natočit dokument o mé divadelní režii hry Čekání na Godota. Ten film se stal protiválečným gestem a poctou hrdinskému obyvatelstvu toho města. Sontag sice není režisérkou tohoto filmu, ale je v určitém slova smyslu jeho protagonistkou. Její tehdejší partnerka Nicole Stéphane se vydala do Sarajeva, aby zachytila atmosféru přípravy divadelní inscenace Beckettovy hry. Dokument vznikl v reálném nebezpečí života pro všechny zúčastněné. Unikátním způsobem se podařilo vystihnout genia loci obleženého města a postihnout stav lidí, kteří byli zároveň herci, obyvateli, obránci i oběťmi. Kamera podává svědectví o jiném boji. Město později vyjádřilo svůj dík přejmenováním na náměstí před divadlem na Divadelní náměstí Susan Sontag.

Zatracená debata, Spojené státy, 1979, Chris Hegedus, Donn Alan Pennebaker

30. dubna 1971 se v New Yorku uskutečnilo otevřené fórum na téma ženské rovnosti a hnutí za osvobození žen. Čtyři panelistky, reprezentující odlišné proudy druhé vlny feminismu, ve svých příspěvcích čerpají z poznatků biologie, sociologie, filozofie i ze svých osobních zkušeností a kontruje jim na pódiu jediný muž – novinář a spisovatel Norman Mailer, předvádějící až modelový příklad blahosklonného mansplainingu. Smysl pro humor panelistek i jejich intelektuální a argumentační převaha si snadno získávají náklonnost publika v debatě o problémech, které zůstávají dodnes aktuální.

KONFERENCE FASCINACE: RUMUNSKO

Rumunská experimentální scéna měla od šedesátých let 20. století několik center. V Aradu byl založen umělecký kolektiv kinema ikon, v Temešváru začala působit umělecká skupina Sigma, dalším centrem byla Bukurešť, kde se objevilo několik nekonvenčních filmařských osobností (jednou z nejvýraznějších byl Ion Grigorescu). Dvacet čtyři filmů této retrospektivy reprezentuje různorodé stylistické postupy, techniky práce s filmem i autorská gesta.

Partnerem sekce Konference Fascinace: Rumunsko je Rumunský kulturní institut.

Fragmentárium, Rumunsko, 1985, 9 min., George Sabau, kinema ikon

Stereománia, Rumunsko, 1980, 8 min., Cristi Jurca, kinema ikon

Lov ptáků, Rumunsko, 1980, 7 min., Emanuel Țeț, kinema ikon

Autopsie zapomínání, Rumunsko, 1977, 5 min., Ioan T. Morar, kinema ikon

Podprahové cvičení, Rumunsko, 1979, 6 min., Alexandru Pecican, kinema ikon

Beius, Rumunsko, 1978, 7 min., Ion Grigorescu

Pozor!, Rumunsko, 1967, 58 min., Mircea Săucan/ mezinárodní premiéra

Sám se sněhem, Rumunsko, 1975, 8 min., Romulus Budiu, kinema ikon

Dojíždějící, Rumunsko, 1975, 7 min., Florin Hornoiu, kinema ikon

Pocta Dalímu, Rumunsko, 1977, 7 min., Ioan Pleș, kinema ikon

Rozhovor s Ceaușescem, Rumunsko, 1978, 7 min., Ion Grigorescu

Multivision I., Rumunsko, 16 min., Adrian Ilica, Sigma Group

Plátno, Rumunsko, 1982, 10 min., Sigma Group, Doru Tulcan

Pulsy, Rumunsko, 1983, 7 min., Marcela Muntean, kinema ikon

Snímek obrazovky, Rumunsko, 1989, 7 min., Roxana Cherecheș, Liliana Trandabur, kinema ikon, Viorel Simulov

Neaguovy krabice, Rumunsko, 1968, 10 min., Paul Neagu, Comis Laurian

Simultánní hypostáze, Rumunsko, 1970, 3 min., George Sabau, kinema ikon

Mužský rod, ženský rod, Rumunsko, 1976, 11 min., Ion Grigorescu

Znečištění, Rumunsko, 1977, 6 min., Ioan Pleș, kinema ikon

Nemožný návrat, Rumunsko, 1980, 15 min., Constantin Flondor, Sigma Group

Osvětlení, Rumunsko, 1981, 6 min., Ioan Pleș, kinema ikon

Počátek koherence, Rumunsko, 1981, 9 min., Valentin Constantin, kinema ikon

Autoportrét, Rumunsko, 1984, 6 min., Iosif Stroia, kinema ikon

Okulár, Rumunsko, 1985, 6 min., Viorel Simulov, kinema ikon

FASCINACE: KOŘENY

Tematická retrospektiva ukazuje různé podoby experimentální filmové reprezentace kořenů – jako vizuálního motivu i zpřítomnění jejich funkce či symbolického významu.

Půlnoční řapíky celeru, Spojené státy, 1951, 3 min., John Whitney

Animovaná hudba nebo hudební animace na jazzovou kompozici Willa Bradleyho Půlnoční řapíky celeru z roku 1940 představuje jedno z raných děl průkopníka počítačové animace Johna Whitneye. Filmový pás použil pouze jako záznamové médium k nasnímání abstraktního světa stvořeného před kamerou. Whitney pod vlivem Oskara Fischingera roztančil abstraktní obrazce, které se potkávají na modrém poli. Variace a permutace jednoduchých tvarů, které kopírují formu, melodii a frázování skladby, nalézají obrazový ekvivalent k hudební řeči.

Libovolné fragmenty, Spojené státy, 1978, 13 min., Barbara Aronofsky Latham

Náhodička (první z mnoha částí), Spojené státy, 1983, 9 min., Gary Hill

Asociativní proud obrazů a zvuků zachází se slovem jako s abstraktní strukturou. Mluvený i psaný text přetéká z obrazu do obrazu a vměštnává se do tvaru kruhu, trojúhelníku či čtverce. Robotický hlas geometrický slovní útvar strojově rozkládá, připravuje jej o původní význam a nachází nový.

FENOMEN, Rumunsko, 1986, 7 min., Sigma Group

Oslavná óda na život brambory za monumentálního orchestrálního doprovodu a s pomocí dynamické kamery prozkoumává struktury a tvary kořenové zeleniny. Do proutěného inkubátoru pronikají oslnivé sluneční paprsky a ozařují v protisvětle působivé propletence kořínků a svráštělou kůži zemědělské plodiny.

Tuřín, Česká republika, 1996, 2 min., František Wirth, Radim Němeček

Němá pookénková animace vdechuje život tuřínu, který připomíná Švankmajerova Otesánka, chobotnici nebo tanečnici u tyče a jenž svými zelenými údy ohmatává okolní svět. Nostalgická cesta kořenové zeleniny v temně morbidním konci odkazuje na cyklus zrození, života a smrti.

Obývací pokoj, Nizozemsko, 2011, 9 min., Roderick Hietbrink

Útulný interiér obýváku rodinného domu ovládne kmen dubu, který se po místnosti přežene jako tornádo a zanechává po sobě nepořádek a rozbité věci. Absurdita vyobrazující, jak tažné lano protáhne strom skrz obydlí, vypovídá o katarzní síle přírody, která se opět ujímá moci nad směšně malým a křehkým lidským světem.

Mikrofobie, Rakousko, Německo, Jihoafrická republika, 2010, 7 min., Nikki Schuster

Fantaskní herbář kombinuje klasickou a počítačovou animaci. Na černém podkladě probleskují, lechtají, prolétají se a pulzují kořínky, stonky a květy rostlin ze západní Evropy a jižní Afriky. Vytváří symetrické párové struktury, které připomínají groteskní biopanoptikum s lidskými orgány.

Vytrhávat kořeny, Irsko, 2015, 8 min., Cecelia Condit

Mezi zdmi nedokončeného stavebního projektu na západě Irska žena ve žlutém bojuje s přebujelou vegetací. Provokativní miniatura se ocitá na hraně všech možných „kdyby“, na rozcestí alternativních příběhů, které se mohly odehrát, a životů, které se mohly prožít.

Na čem záleží, Kanada, 2019, 9 min., Francisca Duran

Usmívající se žena ve filmovém fragmentu z roku 1932 drží za křídla mrtvou sovu. Experimentální animace poukazuje na chorobný vztah mezi člověkem a zvířetem. Rozpohybovaný obraz rozkládá a tříští násilné gesto. Zásahem digitálních, chemických a fyzikálních procesů proměňuje lidskou krutost v mizející vzpomínku, abstraktní plátno poseté rostlinami.

PRŮHLEDNÁ BYTOST: KAROL PLICKA

Velká retrospektiva filmů Karola Plicky, slavného slovensko-českého fotografa, folkloristy a houslového virtuosa přibližuje jeho audiovizuální filmovou tvorbu, na níž se podílel jako režisér, kameraman a dramaturg. Krátké i celovečerní dokumentární snímky jsou hodnotným zdrojem k reflexi zaměřené na způsob života našich předků, na jejich tradice, krásu odívání i odhodlanost k práci spojené s úctou k přírodě.

Po horách po dolách, Československo, 1929, 66 min., Karol Plicka

Druhý etnografický film Karola Plicky v produkci Matice slovenské sleduje tradice slavností, lidovou architekturu, hry a obřady slovenské kultury v různých obcích Slovenska. Plicka se s jednoduchou filmařskou technikou vydává za lidmi chudými, ale bohatými na zvyklosti a předávání folklóru zpěvem i krásou krojů.

Stará kultura slovenská, Československo, 1934, 11 min., Karol Plicka

Slovenský folklór představuje své krásy nejenom v oslavných zvycích a dětských hrách. Krátkometrážní dokument dokazuje, že Plicka vnímal poetiku i v každodenní práci lidí, v jejich odhodlání a píli, s níž v jedinečném spojení s tradicemi a slovenskou přírodou dokázali vytvářet odkaz další generaci.

Za Slovákmi od New Yorku po Mississippi, Československo, 1937, 82 min., Karol Plicka

Po dokončení filmu Jánošík se Plicka vydává na životní cestu. V doprovodu slovensko-české delegace politických činitelů, vynálezců a kulturních zastupitelů se zajímá především o život Slováků na americkém území. Sleduje města, architekturu, pozoruhodně dokumentuje jejich přenesené, ale i nové zvyky a pracovní dovednosti. Během cesty navštívil bezmála víc než osmnáct významných amerických měst, ale i Ontarijské jezero nebo Niagarské vodopády.

Jaro na Podkarpatské Rusi, Československo, 1929, 10 min., Karol Plicka

Etnografická studie oslavy Velikonoc je poetickým medailonkem zvyků a staveb na jaře v horách. Ve filmu Karola Plicky zazáří staroslovanské lidové kroje a karpatská vesnice ožije třemi dny lidské radosti. Bezstarostnost dětských her se prolíná s rituálem svěcení pasky a dřevěné cerkve se doplňují se stády ovcí, tak jak jim velí montáž Alexandra Hackenschmieda. Části filmu, který doslova spíeva, najdeme i v Plickově filmu Zem spíeva. Tento němý snímek je tak sugestivní, že v něm zaslechneme zvuk bačovy fujary.

Zem spíeva, Československo, 1933, 64 min., Karol Plicka

Filmová báseň s impozantní zvukovou složkou, která doplňuje finální skici lidové kultury slovenského národa. Dramaturgicky dokonale vystavěné dílo vychází z krás přírodního koloběhu od konce zimy až po počátky podzimu, jehož symbolem je slunce a tradice vinobraní. Esteticky výjimečnou vizuální reprezentaci folklóru doplňují poetické mezititulky slovenského básníka Jána Smreka.

Jaro v Praze, Československo, 1934, 10 min., Karol Plicka

Původní úvodní část k filmu Karola Plicky Zem spíeva (1933), která byla za časů Slovenského štátu změněna za sekvenci záběrů z Bratislavy. Jaro v Praze je krátkým filmem, básní věnovanou Praze – městu barokních kostelů, moderních domů Václavského náměstí nebo Wilsonova nádraží. Plicka filmem moderně snímajícím detaily ulic doplňuje svou rozsáhlou kolekci fotografických knih o Praze a její architektuře.

Věčná píseň, Československo, 1941, 24 min., Karol Plicka

Karol Plicka byl významným hudebníkem i skladatelem. Lidové písně hned po vyslyšení zaznamenával do notových zápisů, aby je uchoval pro další generace. Podobně ve filmu Věčná píseň zaznamenává a vykládá tradice spojené s tancem, lidovou písní a lokálními příběhy, které se liší kraj od kraje. Krátký dokument představuje veselice ve slovenských a českých regionech, jež se mění s nastupující modernizací a transformací hudebních záznamů.

Prezident republiky dr. E. Beneš u nás, Československo, 1937, 13 min., Karol Plicka

Záznam cesty prezidenta Československé republiky Edvarda Beneše na Slovensku. Záběry mapují cestu z Bratislavy na střední Slovensko, do měst Trenčianske Teplice nebo Mošovce.

Pán prezident na Slovensku, Československo, 1945, 15 min., Karol Plicka

Krátký reportážní snímek z poválečného Slovenska. Prezident dr. Edvard Beneš přijel do Banské Bystrice na oslavy prvního výročí Slovenského národního povstání. Jeho cesta po středním Slovensku byla motivujícím a oslavným momentem pro lid a krajany z oblastí partyzánských bojů.

Všemu zemědělskému lidu..., Československo, 1931, 1 min., Karol Plicka

Krátký etnografický film tvoří první část série Zemědělským světem, jež měla za úkol propagovat měšťanům život na vesnici a práci venkovanů. Plicka vybírá stylisticky významné a esteticky působivé záběry setí obilí, oslav velikonočních svátků anebo dětských her na louce

Zpravodajský Film 0509, Československo, 1931, Karol Plicka

Zpravodajský film zachycuje kamerou Karola Plicky československého prezidenta Tomáše Garriguea Masaryka na dovolené v českých krajích a přírodě. Plicka byl často Masarykem povolán, aby fotil portréty nebo rodinné i státní sešlosti. Filmový materiál dokazuje, že se Plicka prezidentovi mohl až nezvykle přiblížit a zachytit tak jeho radosti v neobvyklém prostředí.

Vynášíme morenu, Československo, 1937, 4 min., Karol Plicka

Dokonalý marketingový snímek z „baťovských“ třicátých let. Krátkometrážní film je reklamou na nové Baťovy výrobky, které jsou prezentované prostřednictvím tradičních oslav konce zimy – vynášení zapálené moreny do potoka. Plicka se opět stylisticky překonává v hledání dokonalosti v přírodních kompozicích, moravských krojích nebo tradičních písních.

Chebsko, Československo, 1942, 13 min., Karol Plicka, F. B. Nier

Český folklorista, který za vizualizovaný mýtus o Slovensku Zem spieva (1933) získal cenu na benátském Biennale, natočil pro Prag-Film snímek o kultuře a zvycích chebského kraje (Egerland, tehdy již takřka neobývaný Čechy), k němuž propagandistický prolog a epilóg natočil F. B. Nier.

Pražský barok, Československo, 1943, 13 min., Karol Plicka

Plickovo podlehnutí konceptu nacistického kulturního filmu připomíná snímek natočený pro kulturní oddělení Prag-Filmu, který oslavuje krásy Prahy jako města stvořeného pouze německými a italskými architekty - film byl tehdy vydán pouze s německým komentářem a hudbou německého skladatele.

Barokní Praha, Československo, 1946, 13 min., Karol Plicka

Plickův snímek je hraničním případem vícejazyčné verze a svojí válečnou a poválečnou podobou upomíná na řadu dobových kulturně-politických souvislostí - po válce byla původní verze opatřena českým komentářem a také hudební složka byla nahrazena novou hudbou, sestavenou ze skladeb českých barokních skladatelů.

ZKOUŠKA SIRÉN

Kontakt s aktuálním světovým hudebním dokumentem a experimentem. Co z dnešní záplavy hudby skutečně funguje? Existuje ještě dnes umění zvuku (a umění naslouchat!), které má sílu mytických Sirén.

Delia Derbyshire – Mýty a legendární nahrávky, Velká Británie, 2020, Caroline Catz / česká premiéra

Ferreya, Španělsko, 2020, Tamara García Iglesias, Xabier Erkizia / mezinárodní premiéra

Italo Disco – Jiskřivý zvuk osmdesátých let, Německo, Itálie, Francie, 2021, Alessandro Melazzini / světová premiéra

Summer of Soul (... aneb Když se revoluce nesměla vysílat), Spojené státy, 2021, Ahmir “Questlove” Thompson / evropská premiéra

Symfonie hluku – Revoluce Matthew Herberta, Německo, 2021, Enrique Sánchez Lansch / východoevropská premiéra

REALITY TV

Reality TV otevírá oči diváků novými televizními formáty a v nejširším světovém záběru představuje aktuální podoby zkřížených žánrů, jako jsou doku drama, docusoap, reality show nebo mockument.

Přežít dobu kamennou, Velká Británie, 2020, Natalie Wilkinson

Všechno, co se třpytí, Velká Británie, 2021, Craig Pickles, Cherry Sandhu, Kate Thomas-Couth, Rob Weekes

Projekt Amor, Belgie, 2020

Výměna manželek - Stropnický

Výměna manželek - Laffita

Sólomámy, Česká republika, 2021, Erika Hníková

..

DOC ALLIANCE SELECTION

Doc Alliance Award je cena udělovaná nezávislou platformou Doc Alliance, sdružující 7 evropských dokumentárních festivalů: CPH:DOX, MilleniumDocs Against Gravity FF, Doclisboa, DOK Leipzig, FIDMarseille, MFDF Ji.hlava a Visions du Réel. Spolu s online dokumentárním kinem DAFilms.cz představuje cena klíčový projekt tohoto sdružení.

Gabi mezi osmým a třináctým rokem, Švédsko, Norsko, 2021, Engeli Broberg / česká premiéra

Gabi nezapadá do škatulek vytvořených společností. Mezi kluky a holkami nevnímá velký rozdíl. Podle toho se, genderovým normám navzdory, obléká a vyjadřuje. U své matky Tracy a nevlastního otce Thomase nachází pochopení a podporu. Po opuštění liberálního Stockholmu a přestěhování se do menšího města ovšem zjišťuje, že všichni lidé nejsou stejně chápaví. S nástupem puberty navíc kromě kolektivu přestává rozumět i vlastnímu tělu. Časověbný dokument v průběhu pěti formativních let skládá z intimních každodenních okamžiků citlivý portrét dítěte, které opouští svět her a hledá identitu a přijetí.

Hledání koní, Nizozemsko, Bosna a Hercegovina, Francie, 2021, Stefan Pavlović / česká premiéra

Ve snaze najít své kořeny cestuje mladý režisér do Bosny, kde narazí na rybáře, který posledních osmnáct let žije v osamění u jezera, mimo civilizaci, kam se uchýlil poté, co ztratil sluch během bosenské občanské války. I přes komunikační překážky, způsobené nedoslýchavostí veterána a zapomením rodného jazyka i koktavostí filmaře, se mezi oběma muži postupně tvoří silné pouto. Poetický dokument, oceněný na festivalech Visions du Réel, v Nancy a Sarajevu, mapuje nejen vznik nepravděpodobného přátelství, ale nachází i oázu klidu jezerního světa uprostřed rozbité země, jejíž konflikty poznamenaly nejednu generaci.

Slunce a lupa – člověk snadno zapomíná, leč strom si pamatuje, Belgie, Palestina, 2020, Milena Desse / česká premiéra

Vizuální filmová esej o malé palestinské vesnici Ein Quiniya rekonstruuje historické pozadí izraelské okupace od roku 1967. Režisérka se staví do pozice detektiva, jenž pomocí lupy nazírá tamější kameny, písek i kůru stromů, které vyjevují specifickou atmosféru místa i historické události, formující její současnou podobu. Prahnoucí slunce nejen že osvětluje scénérii, ale zároveň odhaluje text objasňující, jak se vesnice, její obyvatelé i každodenní život proměnily vlivem okupace. Slunce a lupa fungují jako doslovné prostředky tvorby i jako metafora možnosti nazírání doposud skrytých příběhů.

Zemětvoření, Portugalsko, 2020, Ricardo Moreira / středoevropská premiéra

Experimentální meditace ve třech kapitolách ukazuje přechod od lidského výtvaru k přírodě. Moreira maluje smyslovou audiovizuální krajinu, která promlouvá beze slov. Auta na silnicích se proměňují v hemžící se světla a barvy, které připomínají organismy pod mikroskopem. Město ustupuje lesu, krajině, vesmíru, stává se tělem, které má svůj vlastní rytmus, řeč a tvar. Asynchronní zvuková stopa vyvolává dojem přítomnosti jakéhosi paralelního světa, v němž má světlo svůj zvuk, příroda svoji hudbu a vesmír svůj hlas. Je to svět, v němž se stírají hranice mezi konkrétním a abstraktním a mikrosvět splývá s makrosvětlem.

Bud' zdrav!, Polsko, Rusko, 2020, Maciek Hamela / česká premiéra

Ještě neuzavřenou kapitolu vypořádávání se s epidemií nemoci covid-19 reflektuje dokument složený z audiozáznamů volání na tísňovou linku a záběrů vylidněných petrohradských ulic. Bezútěšnost situace k nám proniká z výpovědí důchodců, pro které se v nařízené izolaci staly často nedostupnými základní služby jako nákup jídla nebo zdravotní péče. Mezery v informovanosti o zásadních věcech jak u zaměstnanců tísňové linky, tak občanů zase vyjevují mnohé o kolabující sociální infrastruktuře ruského státu, který své povinnosti odbývá třeba bedýnkou s nezbytnými potravinami, jako je kaše pro děti.

Chyba lásky, Německo, 2020, Rocco Di Mento / česká premiéra

Costantino zaplavoval svou ženu milostnými dopisy, posílal filmy ze svých cest, dokonce o ní napsal milostný román. Jeho vnuk Rocco di Mento jej zná jen z vyprávění, a proto se o sedmdesát let později vydává z Berlína zpět do rodné Itálie, aby se o svém dědečkovi dozvěděl více. Při rodinných setkáních však vyvěrají na povrch narušené mezilidské vztahy a Rocco se stává svědkem toho, jak se napříč generacemi dědí odtažitost, nevraživost a frustrace z neopětovaných citů. Jeho introspektivní a jemně nostalgický snímek dekonstruuje mýtus o velké lásce a ptá se, co je to za sílu, která drží lidi pospolu.

FAMU UVÁDÍ

FAMU uvádí výběr nejpozoruhodnějších dokumentárních filmů, které v uplynulém roce vznikly na různých katedrách akademie.

D I S T A N C E, Česká republika, 2021, Radka Caldová/ světová premiéra

Jménem policie se oblékněte!, Česká republika, 2021, Mikoláš Arsenjev/ světová premiéra

Když vidím modrý Jeep, Česká republika, 2021, Anežka Horová/ světová premiéra

Pavel, Česká republika, 2021, Mikoláš Arsenjev/ světová premiéra

Permafrost, Česká republika, 2021, Jan Šolc

Proudy, Česká republika, 2021, Nora Štrbová

TVÁŘ Z HOVEN, Česká republika, 2021, Michael Jirinec/ světová premiéra

Revoluční klima, Česká republika, 2021, Martin Imrich/ světová premiéra

Zagovory, Česká republika, 2020, Eliška Lubojatzká/ světová premiéra

Červen 2021, Česká republika, 2021, Klára Kacířová/ světová premiéra

She's not mine, Česká republika, 2021, Katarina Zrinka Šarić/ světová premiéra

MÍR: Hundred Years of Revolution, Island, Česká republika, 2020, Haukur Hallsson/ česká premiéra

What's for dinner, Česká republika, 2021, Maja Górczak/ světová premiéra

Nerozumím, Česká republika, 2021, Márton Simó/ světová premiéra

C H R Y S A L I S, Česká republika, 2021, Eydís Eir Brynju-Björnsdóttir

DOKUMENT ČT

Česká televize navazuje na zájem o svou dokumentární tvorbu uplynulého roku. Vedle snímků, které se objeví v soutěžních sekcích festivalu, promítne i další filmy z aktuální produkce.

Milan Kundera: Od Žertu k Bezvýznamnosti, Česká republika, 2021, Miloslav Šmídmajer / světová premiéra

Rekonstrukce okupace, Česká republika, Slovensko, 2021, Jan Šikl

Zákon lásky, 2021, Česká republika, 2021, Barbora Chalupová

Jednotka intenzivního života, Česká republika, 2021, Adéla Komrží

Anny, Česká republika, 2021, Helena Třeštíková

Každá minuta života, Česká republika, 2021, Erika Hníková

Manželství, Česká republika, Spojené státy, 2021, Kateřina Hager

Sny o toulavých kočkách, Česká republika, Spojené státy, Francie, 2021, David Sís

Láska pod kapotou, Slovensko, Česká republika, 2021, Miro Remo

Nedej se: Květinová globalizace, Kateřina Kořínková Sobotková,

Nedej se: Sdílené slepice, Česká republika, Eva Tomanová

Boj o děti, Česká republika, 2021, Linda Kallistová Jablonská / světová premiéra

Novinářky: Stáří bez domova, Česká republika, 2021, Apolena Rychlíková / světová premiéra

Novinářky: Rodiče bez práv, Česká republiky, 2021, Tereza Reichová / světová premiéra

Novinářky: Sen o ulitě, Česká republika, 2021, Tereza Reichová /světová premiéra

Krajinou domova: Vrchoviny, Česká republika, Petr Krejčí

Krajinou domova: Lomy, Česká republika, Petr Krejčí

Martin Fruwein – osmdvacátý odsouzený, Česká republika, Václav Křístek

Znásilnění pod kůží, Česká republika, 2021, Kateřina Hrochová /

světová premiéra

Příběhy 20.století III: Z domovů do ghett, Česká republika, 2021, Adam Drda, Viktor Portel / světová premiéra

Příběhy 20.století III: Ghetto Theresienstadt a transporty na východ, Česká republika, 2021, Adam Drda, Viktor Portel / světová premiéra

Vytrvalí: Pod povrchem, Česká republika, Herskovič, Heřmánek, Kunz

Lovci mikrobů, Česká republika, 2021, Barbora Kopecká / světová premiéra

MY STREET FILMS

My Street Films se během šesti let své existence etabloval jako zásadní vzdělávací projekt, který inspiruje zájemce z řad nejširší veřejnosti, aby natočili krátký film a vypověděli tak o tématech, jež sami považují za důležitá. Jedinečnost projektu spočívá v jeho otevřenosti – celoročně propojuje komunitu lidí, kteří se aktivně podílejí na dění ve svém městě, s profesionály z oblasti mediálního průmyslu.

Kromě celostátní soutěže o nejlepší film pořádá pro vybrané uchazeče workshopy věnující se dokumentární tvorbě, otevřené semináře pro veřejnost, intenzivní praktické workshopy či filmová promítání spojená s přednáškou a diskuzí. Na MFDF Ji.hlava představíme vítězné filmy z české soutěže.

Vesnickej Asphalt, Česká republika, Petr Žemla

ŽÍNKY, Česká republika, Kateřina Wiecková

Spojení, Česká republika, Marie Sieberová

ooh that's okay, Eliška Plíhalová, Markéta Slaná

EMERGING PRODUCERS 2022

Věřejná prezentace

Osmnáct prezentací vycházejících hvězd evropského dokumentárního filmu, letos doplněné o producenta z hostující země – Jižní Koreje.

Respektovaný program EMERGING PRODUCERS slaví letos 10. výročí a mezi jeho absolventy je téměř 200 producentů z více než 40 zemí. Řada z nich dnes slaví úspěchy a sbírá ocenění na festivalech po celém světě. EMERGING PRODUCERS 2022 sestává ze dvou částí – workshopu a prezentace v rámci 25. MFDF Ji.hlava a během Berlinale v únoru 2022. Ji.hlavská prezentace všech 18 EMERGING PRODUCERS 2022 proběhne letos poprvé v novém prostoru Industry Hub, 27. října mezi 19.30 – 21:00.

JI.HLAVA NEW VISIONS FORUM & MARKET

Ve dnech 28.–29. října ve festivalovém Industry Hubu představíme nové dokumentární projekty z Evropy a Spojených států amerických. Prezentace téměř čtyřiceti projektů ve vývoji i produkci/postprodukci budou probíhat vždy mezi 15.00–19.00 a naváže na ně feedback od vybraných filmových profesionálů a novinářů.

PARTNEŘI A SPONZOŘI 25. MFDF JI.HLAVA

Hlavní podporovatelé

Ministerstvo kultury ČR
Státní fond kinematografie
Kreativní Evropa MEDIA
Statutární město Jihlava
Kraj Vysočina

Generální mediální partner

Česká televize

Hlavní mediální partner

Český rozhlas

Exkluzivní mediální partneři

Aktuálně.cz
Respekt

Za podpory

Fondy EHP a Norska
Velvyslanectví USA
Current Time TV
Zastoupení Evropské komise v České republice
Česká centra
Velvyslanectví Nizozemského království
Rumunský kulturní institut
Italský kulturní institut
Rakouské kulturní fórum
Goethe-Institut Česká republika
Francouzský institut
Polský institut
German Films
Zastoupení vlámské vlády v ČR
Portugalské centrum Praha
Slovenský institut
Velvyslanectví Státu Izrael
Jan Barta

Partner festivalu

Agentura Czech Tourism
Kudy z nudy

Partneři Industry programu

Kreativní Evropa MEDIA
Státní fond kinematografie
Mezinárodní visehradský fond
Ministerstvo kultury ČR
Asociace producentů v audiovizí
Statutární město Jihlava
Kancelář Kreativní Evropa ČR - MEDIA
České filmové centrum

Partneři Inspiračního fóra

European Cultural Foundation
Pražská kancelář Heinrich-Böll-Stiftung
Friedrich-Ebert-Stiftung e.V. - zastoupení v České republice

Masarykova demokratická akademie
Friedrich Naumann Foundation for Freedom
Kancelář Kreativní Evropa

EUNIC – EU National Institutes for Culture
Česká centra

Partneři Ji.hlava Film Fund

UPP
Soundsquare
Centrum dokumentárního filmu

Spolupřadatel Industry sekce

Institut dokumentárního filmu

Partnerský projekt

Doc Alliance Films

Regionální partneři

CZ LOKO
Chesterton
Sepos
Vysoká škola polytechnická Jihlava
WFG Capital

Oficiální přepravní partner

FedEx Express

Fotografický partner

Nikon

Partner VR Zone

Go360

Partner bezpečného festivalu

ANYGENCE

Oficiální pivo festivalu

Pivovar MadCat

Oficiální dodavatelé

Autocolor
Autonapůl
AZ Translations
BIOFILMS
Böhm
BOKS
Dřevovýroba Podzimek
Fine Coffee
Flexipal
Husták
ICOM transport
Johannes Cyder
KINOSERVIS
KOMA Modular

M-SOFT
 Mlékárna Krasolesí
 Natural Jihlava
 On Lemon
 Osmička 2.0
 Little Urban Distillery
 Vinařství Kolby
 Wero Water Service

Partneři Ji.hlava dětem

Baby Office
 Bistro na tři tečky
 ČT:D
 DAFilms Junior
 Dětský lesní klub Hájenka
 DIOD a Tělovýchovná jednota Sokol Jihlava
 Dům Gustava Mahlera
 EKO-KOM
 Husták
 Kavárna Paseka
 Nikon Škola
 Oblastní galerie Vysočiny
 VOŠG a SUŠG

Dále spolupracujeme

Academia
 Aerofilms
 Bombus Energy
 DIOD - Divadlo otevřených dveří
 DKO - Dům kultury a odborů Jihlava
 Dopravní podnik města Jihlavy
 Foto Škoda
 Horácké divadlo Jihlava
 Knihkupectví Otava
 Město Třešť
 Newton Media
 Oblastní galerie Vysočiny
 Prádelna a čistírna Jihlava
 ScioŠkola Jihlava
 SENS Food
 Skaut: Středisko ZVON Jihlava
 Studio VOKO

Mediální partneři

25fps
 A2
 Cinepur
 Dějiny a současnost
 Film a doba
 Iluminace
 Radio 1

Regionální mediální partneři

City.cz
 Hitrádio Vysočina
 Jihlavská Drbna
 Jihlavské listy
 Naš Region
 SNIP a CO.

Mediální spolupráce

Art Antiques
 ArtMap
 ČSFD
 Festival Guide
 Flash Art
 Full Moon
 HIS Voice
 Heroine
 Host
 Kinobox
 Kult.cz
 Nový prostor
 Protišedi.cz
 Revolver Revue
 7.G

Zahraniční mediální partneři

Variety
 Cineuropa
 Modern Times Review
 Business Doc Europe
 Film New Europe
 Kapitál
 Kinema.sk
 Kinečko
 Kino Ikon